

Opis

Codziennie na całym świecie ludzie podejmują nie w pełni racjonalne lub wręcz całkowicie nieracjonalne decyzje, które dotyczą ekonomicznej sfery ich życia. Emocjonalne decyzje w inwestowaniu, niewystarczający poziom oszczędzania na emeryturę, wpadanie w pułapki zastawiane przez specjalistów od marketingu i sprzedawców są czymś powszechnym i odległym od działania idealnego „racjonalnego decydenta”. Kłopoty z oceną ryzyka, uleganie sugestywnym opowieściom, zachowania altruistyczne, chęć odwzajemnienia przysług prowadzą niejednokrotnie do błędów decyzyjnych.

W pewnych warunkach indywidualne błędy nabierają charakteru zbiorowego i wpływają na opisywane przez makroekonomię takie zjawiska, jak: bezrobocie, inflacja, kierunek polityki pieniężnej, poziom oszczędzania i konsumpcji, nadmierna zmienność cen akcji, nieruchomości i innych aktywów. Rosnące bańki cenowe mogą prowadzić do zaburzenia cyklu ekonomicznego, a w najbardziej drastycznej formie do kryzysu ekonomicznego i recesji w skali ogólnokrajowej lub globalnej.

Klasyczna ekonomia w wyjaśnianiu tych zjawisk opiera się na założeniu istnienia racjonalnego decydenta, podczas gdy ekonomia behawioralna dopuszcza błędy poznawcze, ograniczenia ludzkiego umysłu w przetwarzaniu ogromnej ilości danych, presję czasu czy po prostu pewne lenistwo ludzkiego umysłu. Makroekonomia behawioralna służy właśnie wyjaśnianiu zjawisk o wielkiej skali, biorąc pod uwagę błędy i odstępstwa od racjonalności w ekonomicznym funkcjonowaniu ludzi. Książka opisuje rezultaty ponad trzech dekad badań w tej dziedzinie.

Spis treści

Wstęp 9

Rozdział 1

Przedmiot i metody badawcze ekonomii behawioralnej 13

1.1. Ekonomia behawioralna - definicje 13

1.2. Ekonomia a psychologia 15

1.3. Racjonalność ekonomiczna w ujęciu behawioralnym 18

1.4. Wykorzystanie metod badawczych nauk psychologicznych w ekonomii 23

1.4.1. Wykorzystanie metodologii nauk psychologicznych 23

1.4.2. Neuroekonomia 24

1.5. Nurty ekonomii behawioralnej 26

1.6. Krytyka ekonomii behawioralnej ze strony ekonomistów głównego nurtu 29

Rozdział 2

Działania ekonomiczne jednostek i grup w ujęciu ekonomii behawioralnej 33

2.1. Dwa systemy przetwarzania informacji w umyśle człowieka 33

2.2. Ograniczenia poznawcze jednostki i heurystyki 37

- 2.2.1. Reprezentatywność i inne błędy w ocenie statystycznej 38
- 2.2.2. Powrót do średniej 42
- 2.2.3. Zakotwiczenie i efekt torowania 42
- 2.2.4. Dostępność umysłowa 45
- 2.2.5. Dominacja reakcji emocjonalnych 46
- 2.2. Nadmierny optymizm i dążenie do spójności poglądów 48
  - 2.2.1. Błąd atrybucji 56
- 2.3. Behawioralne podejście do procesów decyzyjnych 57
  - 2.3.1. Teoria perspektywy 57
  - 2.3.2. Efekty uzasadniane teorią perspektywy 62
  - 2.3.3. Mentalne księgowanie i hedoniczne kadrowanie 65
  - 2.3.4. Preferencje czasowe 68
- 2.4. Preferencje społeczne 72
  - 2.4.1. Egoizm i altruizm 72
  - 2.4.2. Uczciwość 75
  - 2.4.3. Asymetria informacyjna 79
  - 2.4.4. Zaufanie i wzajemność 80

Rozdział 3

Wykorzystanie ekonomii behawioralnej w analizie zjawisk makroekonomicznych 83

- 3.1. Bezrobocie 84
  - 3.1.1. Natura bezrobocia 88
  - 3.1.2. Istnienie niedobrowolnego bezrobocia 91
- 3.1. Zależność inflacji i bezrobocia 100
- 3.2. Efektywność polityki monetarnej 104
- 3.3. Poziom konsumpcji i oszczędzanie 111
- 3.4. Nadmierna zmienność rynków finansowych w stosunku do fundamentalnej wartości aktywów 121
  - 3.4.1. Finanse behawioralne a teoria rynków efektywnych 122
- 3.5. Nadmierna zmienność na rynku aktywów 124
- 3.6. Mechanizmy transmisji ze skali mikro do skali makro 130
- 3.7. Wykluczenie społeczne i mniejszości społeczne 143
- 3.7. Wzrost gospodarczy i dobrobyt 146

Rozdział 4

Kryzys ekonomiczny w ujęciu ekonomii behawioralnej 151

- 4.1. Pojęcie cyklu koniunkturalnego 151
- 4.2. Kryzysy ekonomiczne i finansowe w historii 153
- 4.3. Przyczyny i przebieg globalnego kryzysu ekonomicznego na przykładzie wydarzeń rozpoczętych w latach 2007-2008 163
  - 4.3.1. Przebieg globalnego kryzysu ekonomicznego na przykładzie wydarzeń rozpoczętych w latach 2007-2008 163
  - 4.3.2. Przyczyny globalnego kryzysu ekonomicznego na przykładzie wydarzeń rozpoczętych w latach 2007-2008 167
- 4.4. Wykorzystanie narzędzi ekonomii behawioralnej do analizy przebiegu kryzysów ekonomicznych

178

Zakończenie 203

Wykaz literatury 207

Spis tabel 219

Spis rysunków 221